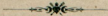

مجموعہ احوالِ خیر

۱۷ نجی سنہ

جزو، عدد : ۵۷

محرم ۱۳۱۴

قرستوف قولومبك رفقاسندن
په تر ده ووسك خاطراتي

برنجي فصل

۱۴۹۱ سنه ميلاديه سنده سويل شهرنده مقيم گمي قولاغوزي يوان ده لا قوزا (Juan de la Cosa) نك اونده بوليوردم . بو ذاتله بر چوق دفعه بحر سفيدده اجراي سياحت ايتمش بولنديغندن حقمده دوستانه معامله ايدرك بني خانه سنده مسافر ايتمش ايدى .

اواننده (بازا) نام موقع ضبط و تسخير اولمقله برابر ، اسپانيا قرالى فرديناندك كريمه سي دخي يورتوغال ولى عهدى ايله نشانلامش ايدى . بوسيله اسپانيا قرالى ايله قراليجه ايزابل او صروده شهر مذكوره گلدكلرندن ، قدوملرينه حرمة اهالى مملكت طرفندل فوق الغايه شنلكلر اجرا ايدلش و تماشاى شهر آيين ايجون خارجدن بر خيلي زوار كلش ايدى .

بر اقسام شهرك دليقانايلرندن بعضيله اوتوروب قولشمقده اولديغز حالده اوزون بويلى ناصيه حالتدن فطانت و مكانت صاحبي اولديغى آگلاشيلور ؛ عادى صورتده گيمش و ساكتانه اوتورمقده بولمخ اولان برذات ، اوصاحبى سلاملاقدن

وَ آنک طرفدن دخی بالمقابلہ معاملہ احترامکاری ایفا اولندقدن صکرہ اوتوردیلغز
اوطه‌دن آغر خطوم‌لرله چیقوب کیتمشدر .

— بو آغر طورلی ذات کیمدر ؟ دیو او صاحبی یواندن سؤال ایتدم. اوده:
— جنوه‌گمچیلرندن بری درکه اجرای کشفیات ایتک اوزره کندی قومانداسنه
بر دونما ویرلمسی قرالدن استرحام ایتمکه گلدی . اسمیده « قرستوف قولومب »
در . دیدی .

— تصوّرات جسورانه‌سی بوندن بش سنه اول سالامانقه‌ده (سن آتین)
مناسرتنده رسماً مذاکره ایدلمش اولان قرستوف قولومب بومیدر ؟ دیو بتکرار
یواندن صورددیلغده یوان :

قرستوف قولومب

— اوت بودر . پک معلوماتلی وکمی
قولاغوزلغده چوق ماہر بر آدمدر . دیو
جواب ویردی .

یوان بو جوابی ویرر ویرمز رفقامزدن
اولوب (آلمه‌یدا) رابهنک تعلقاندن و علم-
کلام اربابندن بولنمش اولان دینغو ده لوجه‌رو
(Diego de Loucero) — بو آدم خیالات
ایچنیده بر دیوانه‌در . یگرمی سنه‌دن برو
سرسریانه دنیایی کزک کاه جنوه‌دن وندیکه
وَ کاه وندیکدن لیزبونه واورادن سویل شهرینه

کلوب بحر آ هندستانه کیتک افکار باطله‌سیله اوغراشوب طور یور . بو آدمک
تصوّراتی هر یرده اصحاب عقل ودرایتک قهقهه استهزایینی موجب اوله‌رق، بوگونکی
کونده هرکس بو آدمک دلیلکنه اصلا شبهه ایتمز . — دیدی .

— آرتق اوراده طور، دوستم دینغو، بن بالعکس بیوک آدم اولدینغی بیلورم؛
دیو یوان اعتراض ایتدی . بن دخی :

— سالامانقه مجلسنده گوستردیگی طور و حرکت معلومات فیه سنی و تصور اتنك
اصابتی اثبات ایتمش اولدیفنی بیطرف اولانلرك مسلیدر؛ دیدم .
بونك اوزرینه دیغوده لوچهر و بر صورت غریبه دن اوله رق بگا باقدقدنصکره
دیدى :

— دلی بر آدم اولدیفنی تکرار ایدرم . چونکه ارضك مسطح اولدیفنی
گوزلرمزله گورمکده اولدیفنز حالده آنك کریتنی ادعا ایتمکه عقلی باشنده بر آدم
جسارت ایده مز .

او صروده حاضر بولنان فلورانسسه لی آمریقو و سپوسی دخی مباحثیه داخل
اوله رق دیدی که :

— قرستوف قولومب بو قبیل اعتراضات عامیانه نك کافه سنه موقیتله جواب
ویرمشدر . بنده آنك فکرینه تامیله مشارکت ایدرم .

یوان دخی — بنده قولومبک فکرینه عن صمیم طرفدارم . دیدى .
دیغوده لوچهر و مباحثیه دوام ایله :

— اويله ایسه ارضك کریتنه اینانیورسکز ؟ دیو سؤال ایتدیکنده جمله مز
متفقاً :

— اوت اینانیورز دیدك .

— بو حالده اوچکژده بو جنوه لی کچی مجنون اولمکز لازم کلور .
مرقوم دیغوده لوچهر و بو یولده آچیلان مباحثه نك دوام ایتدیکنی گورنجه
ارضك کریتی حقنده کی فکری رد ایده جك مطالعاتی برر برر خاطرینه گتوره رك
دیدى که :

— اگر ارض مدور اولسه، صولر ارضك آلت طرفلرینی استیلا ایتمسندن
کیم منع ایده بیلور ؟ سن می منع ایده جکسك ؟ غالباً آتی بود (سمت قدم)
فکرینه اینانیورسك ؟

— اوت ! دیدیگمی متعاقب دیغوده لوچهر و التی ماصه اوزرینه شدتله
اوره رق دیدی که :

— آياقلىرى يوقارويه و باشلىرى آشاغى به طوغرى اولقى اوزره او يولده يورر انسانلرک (آتى بود) لرده موجود اولديغنه و دنيانک بر طرفنده هر شى آلت اوست اوله رق . آغاچلرک آشاغى به طوغرى بيومکده و ياغمور و قارلرک آشاغيدن يوقارى به ياغمقده اولديغنه اينانه حق قدر مجنون آدملىر بولنه بيله جگنى آگلایه ميورم . باقم دنيانک اول طرفى اهالىسى نصل آياقلىرى اوزرينه طوره بيلورلر ؟ شوراسنى بزه آگلالت . آياقلىرى کديلرک آياقلىرينه مشابه اولديغنى مى بزه ايناندرمق استيورسک ؟

ديغوده لوچيرونک شو افاداتى اوزرينه حضارک کافهسى گولمکه باشلادی . بن دخی آگلا خطاباً ديدم که :

— سن که بو مسئله مهمه حقنده قطعى بر فکر حاصل ايتمشک کي کورينيورسک جناب حقک يرادوب سنى ده اوزرينه قويدىنى کره ارضک شکلى حقنده کى افکار ومطالعانگى بزه سويله . ارض مستويميدر ؟ مربع الشکلميدر ؟ حد ونهايتى وارميدر ؟ سويله .

ديغو جوابنده :

— البته حد ونهايتى واردر . ديدى .

— او حالده کره ارضک اطراف اربعمسند بر اينش اولديغنى و بر انسان اورايه قدر واردىنى حالده اورادن آشاغى به باقهرق آلت طرفده نه اولديغنى کوره . بيله جگنى مى ادعا ايتک استيورسک ؟ ديو سؤال ايتدم .

بو سؤالى يراد ايديشم اوزرينه حضارک کافهسى گولدى . ديغو ده لوچيرو ايسه جوابه آغاز ايله ديدى که :

— شو سويلديگک شى هيچ اولمز ايسه غرباً هندستانه کيتک تشبثدن دها قولايذر . مع مافيه اورايه کيتک آسان اولديغنى فرض ايدلم . فقط کيروه عودت نصل اوله جقدر ؟ اسپانيايه عودت ايتک ارضک کيتى مانع سويله ممتنع اوله جنى ميدانده در . چونکه شوراسى محققدرکه ، عالمک معلوم اولان طرفلىر مرور ايدل کدن صکره بالطبع ايجه آشاغى بر يره واريله جغندن ، اورادن يوقارويه

طوغری عودت اولئق اوزره گمیلرک صودن بر نوع طاع اوزرینه چیقمیری لازم گله جکدرکه، بویله بر یوقیش هوانک فوق العاده مساعد اوله جنی فرض اولنسه بیله نمکناندن دکدر . مکرکه گمیلری چکمک خصوصنده بالینه بالقریخی قوللانغه بر واسطه ایجاد اولنه .

مریقوم دینو ده لوچهر و شو افاداتی بتورر بتورمن استهزا و حقارت آمیز بر صورتله گولمکه باشلامش و علم کلام اربابندن حاضر بولنان دیگر بعض دوستلری دخی بو یولده واقع ارلان طور و حرکتته اشتراک ایتمش اولدیغندن، آرتق مباحثه قز شتمه یوز طومش ایدی . اوصرده قرالیمه نك قیو مجی باشیسی معیتنده مستخدم اولوب قوزموغرافیایه آشنا اولقله برابر، کشفیات بحریه یه دخی اصلا اهمیت ویرمیان سه باستان نام رفیقمر دخی مباحثه یه قاریشهرق :

— خلاصه کلام بو قولومب نه استیور ؟ دیو سؤال ایتسی اوزرینه آمریقو - و سپوسی آگا خطاباً و جواباً دیدی که :

— هندستانه گیدمک اوزره پورتوگرلرک آفریقانک سواحل غریبه سنی طولاشهرق آرامقده اولدقلری طریقندن ده اقیصه بر طریق کشف ایتک استیور . اورایه وقوع بوله حق سیاحتاتک امتداد ایده جگی مدندن بر قاج آی تنزیل ایله یولی تقلیل ایده جک دیگر بریول بولمق استیورکه، اوحالده سنک استادک (چییانغو) آطه سنده و مشهور (پره تریان) ک اجرای حکومت ایتمکده اولدینغی (قاتای) قرالغننده فیض و برکت اوزره بولنان آلتون و جواهر سارمینی لیزبون قیو مجیلرندن اول آله بیله جکدر .

مریقوم سه باستان آمریقونک شو افاده سنی دقتله بعدالاستماع :

— بو فکر و تصور ازهر جهت شایان تحسیندر . آنجق غرباً هندستانه وارده بیله جکمیدر ؟ ایشته مسئله بودر . دیدی .

آمریقو و سپوسی :

— هر حالده بحر اطلاسینک بزم طرفزده حد و نهایی اولدینغی گبی اول

طرفده دخی حدونهایتی اولاق لازم گلدیگی میداندر . ایسته اول حد و نهایی بولغه چالیشور . دیدی .

رهبان مکتبندن هنوز چیقمش بارطولومه نامنده دیگر بر رفیقمز دخی غایت وقورانه بر آهنگ ایله آمریقو و سپوسی به جواباً :

— بوگا موفق اولهمیه جقدر . دیدی .

آمریقو — نیچون موفق اولهمیه جقدر ؟

بارطولومه — چونکه تهنه بر (Ténèbres) یعنی بحر ظلماتده توقفه مجبور اوله جقدر .

یوان ده لا قوزا بو جوابی ایشدنجه آرتق کندینی گولمکدن آله مامشدر .

بارطولومه ایسه بئکرار :

— اوت بحر ظلماتده طوره جق — دیدی .

یوان — بو دگر بحنی ده خوش بر بختدر . حال بوکه بو دگر بورتوغالورلرک یولنه دخی بر مانع دکلیمیدی ؟ مع مافیه بو سبب ، ژیل نه آهز (Gil Eannez) ک بو یادور (Bojador) بورتی طولاشمسنه و قاداماستو (Cadamasto) نک غوینه (Guinée) یه وارمسنه و دیغوقام (Diego Cam) ک پادرون (Padron) نام بیوک نهری کشف ایتسنه و مشهور بارتله می دیاز (Barthélemy Diaz) ک دخی قاب ده تامپت (Cap des Tempêtes) بورتی دفعاتله طولاشمسنه مانع اولدی .

بارطولومه — شوراسنی علاوه بیان ایتکی فراموش ایتدیگرکه نهایت عناصر کندوسنی اوراده توقفه اجبار ایتشدر . قابل سکنا اولیان برلر اورادن باشلايور . اوراسی بر ظلت ایچنده اولوب ، شدتله دویربلان طالعهلرده بیوک لهویاتان (Léuiatan) اطرافنده حیوانات سائر غریبه بولندینی حالده اوینامقده اولدینی گبی ، او قراکلق ایچنده روق (Rock) تعبیر اولنان قوش دخی قنادلرینی آچهرق طیران ایتمکده درکه ، بو قوش بر آدمی ویا برصندالی دگل ، افراد طائفه سیله برابر تکمیل برگمی بی قالدیره رق بلوطله کوتورر و اورادن بحر ظلماتک امواج کوهنانه دوشورر .

یوان — بویله مصالیر بنم گبی دکرلرده ییللرجه اجرای سیاحت ایتمش بر آدمی حقیقتدن تحویل فکر ایتدیره من دوستم — دیدی .
اسمی آنفا بیسان اولنان دیغوده لوجه رو وقتیه آچوره (Agores) آطه لرینه قدر کیتمش بولندیغندن تکرار مباحثیه قاریشهرق :
— بن دخی ابخارده اجرای سفر ایتشم . دیدی .

بارطولومه مرقوم دیغویه خطاباً :

— سن که ابخارده اجرای سفر ایتمشک، وارضک کریتی انکار ایدیورسک بگا برشی آکلات . دکرک اورتهمسندده اجرای سفر اولنور ایکن اوزاقدن برکمی کورلیدیگی حالده ابتدا دیرکلرک اوست طرفلرنده کی یلکنلر ومؤخرآ آلت طرفده کی یلکنلر ونهایت اصل تکنه کوریلور . بونک سبی ندر ؟ دیو سؤال ایتدی .

دیغو — بونک سبی شودرکه ایشته شودرکه اوست طرفده کی یلکنلرک اؤل کوریلور .

بارطولومه . اویله ایسه سنک کوزلرک بزم کوزلرمزدن فرقلی اولمیدرکه الک بیوک شیلردن اؤل الک کوچک شیلری کوربورسک . دیدی .

بونک اوزرینه دیغو ایوجه صقلش اولدیغندن حضار کولمکه باشلامش وکندوسی نه قدر صقلش ایسه حدقی دخی اوقدر آرتمشدر . مع مافیه مباحثه دن فراغت ایتوب بارطولومه یه خطاباً :

— الهی سور ایسه ک بنی اوقدر تعجیز اتمه . ارض کری اولق نمکن دکلدر .

بویله بر فکر کتب مقدسه یه دخی مغایردر .

بارطولومه . وای وای . ایشته بیوک بر سوز سویلداک . کتب مقدسه یه ده

مغایردر . ها

دیغو بگا خطاباً :

— بویله فکرلر بروکسلده اوله بیلور . آنجق قاستلیاده بوگی فکرلر اصلا

وقطعاً قبول اولنه میور . کتب مقدسه ایله اعزّه کرامک سوزلری طوغریدر .

اوصرده بر سوز سوبنک استمش ایسه مده مرقوم دیغو بگا مساعده ایتمیوب
وجه آتی اوزره افادهیه دوام ایتمشدر :

— مسائل ریاضیه دن هر بریسی کتب مقدسه احکامندن ویا بونلرک رسمی
شرحلرندن برینه توافق ایتمدکجه عندمده کان لم یکن حکمندهدر . حقیقت حالی
یالکز کتب مقدسهده آراق لازمدر . سن پول یهودیلره خطاباً یازدیغی بر مکتوبده
سمایی ارض اوزرینه آجلش بر تنتهیه تشبیه ایدیورکه، بوتشیه ارضک کریتی قبول
ایتمکه مانع اولور . سنت اوغوستن دخی (آتی بودا) لر فکری حدّ ذاته مجروح
و ارضک بر نصفندن دیگر نصفنه مرور امکانک خارجنده اولدیغنی بیان ایدیور .
بناءً علیه سزک جنوه لیگزک بویله افکار عالیّه مذهبیّه قارشو طور مق استمی پک
بیوک بر جسارتدر . بوبابده کی فکری مخاطره لی بر فکر اولوب دین و مذهب دخی
مخالف اولدیغنی سوبلرم .

— بن ایسه فکرنی پک معقول و طوغری اوله رق تلقی ایدرم . دیدم .
بارطولومه — سالامانقه مجلسی بو خصوص اوزرینه قرار ویردک قولومبک
تصوّراتی حکمسنز اولدیغنی سوبلیدی . بو قولومبک حیز فعله کتورلمسنی تصوّر
ایتدیکی شو تشبثاتک غیر معقول اولدیغنی و قاستلیا و آراغون قراللری کبی بیوک
و مشهور قراللرک او مثللو حکمسنز و اساسسنز تشبثات و تصوّراته آرتق بر دقیقه
بیله عطف نظر دقت ایتملری شان و شرفلرینه لایق اولدیغنی مجلس مذکورجه
متفقاً قرارلشدیرلمشدر . — دیدی . بو افاداته قارشو یوان دیدی که .

— مجلسک بو قراری قولومبک اعتقادینه اصلاً خلل کتوره مر .
آمریقو و سپوسی دخی .

— مجلسک اول قراری هیچ برشی اثبات ایتمز . — دیدی .
بنده :

— عفو ایدرسکز . مجلسک بو قراری شونی اثبات ایدیورکه، بو مجلسده
بولنش اولانلرک افکاری کلیاً باطلدر . دیدم .
نهایت دیغوده لوچهره و تکرار حدتله رک یرندن قالمشدر .

— بو مجلسی تشکیل ایدنلر اسپانیاده قتولیک مذهبی ارکان رهایینی ایدی .
مسیو پیتر ! بونی اونو تماملیسک . — دیمشدر .

— پک ایو . بوندن نه چیقار ؟
بونک اوزرینه هرکس یرندن قالمش اولدیغی کبی ، او صاحبی یوان ده لاقوزا
دخی قالقوب و بنی قولدن طوتوب طیشاری به چکدکن صکره بکا خطاباً :
— چوق ایرو گیدیورسک . انگیزیسونک آز برمدنبرو قاستلیاده یرلشوب
ایشلمکده اولدیغی اونو تمشمیسک ؟ لسانکی طویلا — دیدی .

بنده جواباً :

— قولومب کبی بیوک بر آدمه مجنویت اسنادنی ایشتمک و باخصوص بویه
بر لسان، دیغو کبی مکتب خدمتجیسی طرفندن قوللایق حدتی موجب اولور .
دوستم یوان . ارض کریمدر دکلیدر ؟ بونی صوریورم . — دیدم .
یوان — هرکس قاستلیانک دوزجه اولدیغه قانع اولدیغی کبی بن دخی ارضمنک
کری اولدیغه قانم . قولومبه برکمی ویرسونلر . طوغری (آتی بود) لره
گیده جکدر . سنت اوغوستنک خوشنه گیتسون . بنده ممنوناً قولومبه رفاقت
ایده جکمه یمین ایدرم — دیمسی اوزرینه بن دخی :

— سزکله برابر کندوسنه رفاقت ایده جگز . بعده بورایه عودتله ادعامنک
حق و مصیب اولدیغی جمله یه اثبات ایتمکله برابر ، اسرار طبیعت حقنده ایضاحات
مقتضیه یی ویره جگز و شو صورتله سالامانقه مجلسنی عاجز براغه جغز . دیدم .
— بونی اسپانیانک ناموسنه یاپه جقسکز ...

— و جناب حَقْ شرفه .

— الله اصمارلدق موسیو پیتر .

— ینه گوریشورز موسیو یوان .

(مابعدی نسخه تالیفه)

اسپانیولجه دن مترجی : شورای دولت اعضاسندن

آندریا قوپاس